

איש השנה תשמ"ג

זמשך מעמוד 39

מזלחמה הגדולים של הדור, שהביא נזק בליישוער מדינה, ההתפתרות היא מסקנה מובנת-מאליה מדינה תקינה.

דם לא יהודי

שה להאמין כי מנחם בגין הורעוע יתר על המידה מעצם הוועה. הוא עצמו הפיץ את הגירסה הצניית שנוצרים הרגו מוסלמים, והעולם מאשים את היהודים.

אנשי-סילואים מפנינים לפני בית בגין

אך גם בגין לא יכול היה להיות אריש כלפי תוצאות השחיתות: התמוטטות התרמית של ישראל בעולם, והשחתת תרמיתו האישית. דמותו של בגין, עושה-השלום וחתן פרס-נובל, התחלפה בעולם ברמותו של בגין, פטרוננו של אריאל שרון המיפלצתי ומחולל הפוגרומים.

אולם מקורביו של בגין לא הזכירו את צברה ושאת-יליא, כהסבר ל"עצבות", שירדה עליו, לדיבריהם. הם הזכירו, לעומת זאת, את הרם היהודי. המוספר הגדול והולך של הרזגי צה"ל בלבנון, שעבר במשך השנה את תמרוז ה-500.

היה מי שדאג להזכיר זאת לבגין. לפני ביתו התארגנה הפגנה מתמדת, שאייאפשר היה לו להתעלם ממנה מדי צאתו ובואו. מישרת שקטה הציגה לראווה, בצורה של מונה, את המגנין העדכני של מיספר ההרוגים בכל יום. הצטרפו אליה מדי פעם חיילים שחזרו מן המילואים, או שעמדו לצאת לשרות בלבנון, הורים שכולים והורים מודאגים, וסתם אורחים.

למרות כל הדיבורים האמיצים, היה ברור לבגין שהוא נכנס בלבנון לברוך עמוק, ושהטענה על-ידי שרון ואיתן, זוג הרפתקנים חסרי-אחריות.

שום מוצא מן ההרפתקה לא נראה באופק. ככל שניסה לחלץ את עצמו, כן שקע יותר בכיזה. חוזה-השלום עם לבנון ירד מן הפרק, הסורים לא הובטו. להיפך, מעמדם הבינלאומי הלך והתחוק.

בסוף תשמ"ג היה ברור כי צה"ל יישאר בדרום-לבנון עוד זמן רב, אולי שנה, אולי שנים. הוא הסתבך במלחמת-גרילה, שאייאפשר לנצח בה. גם בקיורים החדשים, אחרי ההתפרסות החדשה (בגין שנא תמיד את השימוש במושג "נסיה", המקובל על כל חייל אמיתי) ישלוט צה"ל בשלישי מארמת-לבנון, ובקרוב למיליון תושבים, מוסלמים רובם, השונאים אותו.

יש הברל גדול בין הגדה הצפונית ובין הגדה המערבית. לפי המפה של בגין, איזור צור וצירון וחבל-הבקאע אינם שייכים לארץ-ישראל, בעוד ש"הודה ושומרון וחבל עזה" שייכים אליה. המזלחמה בולה היתה מקדחת-טעות.

גם לא מכולח

כי שלון בלבנון התווסף לכישלונות אחרים, שהיו קשורים בו במידה רבה. הכלכלה הנכונה של יורם ארידור התמוטטה, והממשלה מצאה את עצמה בסוף השנה במערכה נואשת להציל את המשק, כשכל אחד משריה מנסה להטיל את המעמסה על האחרים, ולצאת נשכר מן ההתגוששות. כאמצע תחרות-ההיאבקות הזאת עמד מנחם בגין, כשופט אדיש, שכל המתאבקים פונים אליו לשווא. יתכן כי בגין הישווה בליבו את ארידור לשרון.

ניתוק: בגין בהלווייתו של שימחה ארליך

בגין בכנסת ועם בנו בני בגין (למטה)

והגיע למסקנה העצובה שישני אלה, עמודיה-התווך של ממשלתנו בראשית השנה, התגלו כבורים חסרי ידע ואחריות.

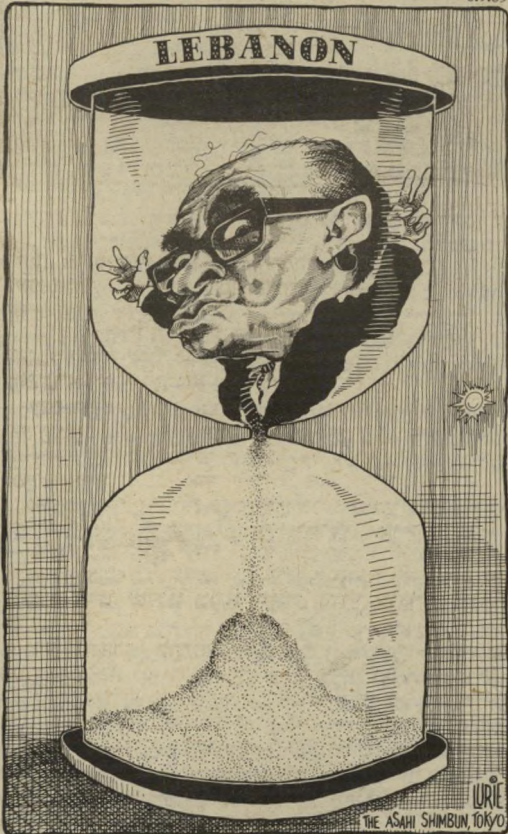
התמוטטות מערכת הבריאות, כפי שהתגלתה בשביתת-הרופאים הרממתית, והכישלונות ברוב המערכות האחרות, בוודאי לא עזרו לרומם את מצב-רוחו. השחיתות של ממשלת-הליכוד לא נפלה מזו של ממשלות מפא"י, והפרוטקציה פרחה ללא כושה.

מסביב שררה אווירת נכאים, ריח הריח של כישלון נרף מן הממשלה. גם סיקרי דעת-הקהל, מפוקפקים ככל שיהיו, הורו על ירידה מתמדת של פופולריותו האישית, גם בשכבות שהיו מכורות לו בעבר בלב ובנפש.

מה קרה? מדוע בשלה הממשלה?

יתכן שההסבר טמון בחוות-דעתו של הילל קוק למחרת המהפך של 1977, כאשר ניבא לבגין כישלון חרוץ. קוק, מראשי

6.9.83

בגין בלבנון: ציור של לוריא

אצ"ל בארץ-ישראל בשנות ה-30, עבר לפולין ופעל בקירכתו של בגין הצעיר. הוא הכיר אותו היטב. השניים התרחקו זה מזה, ונפערה ביניהם תהום כאשר שירת קוק כחבר הכנסת הראשונה מטעם תנועת-החרות.

קוק היה בטוח כי בגין ייבשל, מפני שאינו מסוגל לנהל שום מיסעל מעשי. מעולם לא ניהל בגין אף חנות-מכולת, אמר קוק.

גירסה זו הפתיעה רבים, שחשבו על בגין כעל מפקד אירגון צבאי גדול ורבי-מעש. אך היא היתה נכונה. מגיל צעיר מאוד היה בגין עסקן מיפלגתי, שבילה את כל ימיו בנשיאת נאומים. אף שלמד מיספטים, לא עבד מעולם במיקצוע זה. אחרי שהגיע ארצה בצבא-אנדרס והצליח להשיג שיהרוו רישמי ממנו, התמנה כמפקד אצ"ל. אך הוא לא היה מעולם מנהל האירגון ומפקד פעולותיו, אלא מנהיגו הפוליטי והרעיוני. מכיוון שחי כוהנת שאולה, לא יכול היה לקיים קשר יומיומי עם האירגון, הוא חיבר את הכרוזים וקיבל את ההחלטות הפוליטיות העקרוניות, אך את הניהול המעשי של האירגון השאיר בידי אנשים אחרים, שחיו במחתרת.

פרשת "אלטלינה" בוודאי לא הציגה את בגין באדם היודע לתכנן מיבצע, לשקול את התוצאות ולכלכל את מעשיו בתבונה.

כאשר הקים את תנועת-החרות, עם חיסול אצ"ל, התגלה כפוליטיקאי מעולה. הישג נדיר הוא לראש-מיפלגה להישאר מנהיגה הבלתי-מעורער במשך 29 שנים — דור שלם! — שבחן התייצבה שמונה פעמים בבחירות ונחלה שמונה כישלונות רצופים. בגין ידע לדרוס כל התנגדות, לחסל ברעג הפסיכולוגי הנכון כל מתחרה אפשרי. הוא היה רחוק מלהיות אדם מנותק ותלוש מן המציאות.

אבל גם תקופה זו לא הגחילה לו שום נסיון ניהולי. תנועת-החרות לקתה תמיד בניהול כושל, אירגוני וכלכלי. על כל אלה חיפתה אישיותו של בגין, הכאריזמה העצומה שלו בשכבות רחבות, ובראש וראשונה — כושר-הנאום המפליא שהיה סימך-ההיכר שלו.

בתשמ"ג לא נשאר דבר מכושר זה. בגין לא נאם, וכאשר נאלץ לשאת דברים בסומבי, בכנסת או בכנסים ממלכתיים, ניכרו בדבריו רק סימנים קלושים של בגין חוצבי-הלהבות, טריבוך-ההמונים, הדמוגוג הגאוני. בגין במיטבו.

בגין במיטבו

יתכן כי כישורו העיקרי של בגין — כישרון הנאום — טומן בחובו את ההסבר לכשל הגדול שלו בתשמ"ג. הדמוגוגיה אינה תהליך חריטרי. הדמוגוג הגדול משפיע על